

Projektrapport

Miljötillsyn hos lantbrukare i Skövde

2025-02-26

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

ADRESS

Hertig Johans torg
541 83 Skövde

TELEFON

0500-49 36 30

E-POST

info@miljoskaraborg.se

WEBBPLATS

www.miljoskaraborg.se

Detta gjorde vi

I det här projektet kontrollerade vi 42 lantbruk varav 6 var växtodlingsgårdar och övriga hade varierande mängd djurhållning. Verksamheterna befann sig i Skövde kommun. I samband med avbokningar gjordes ett fåtal kontroller på lantbruk i övriga kommuner som inte hunnits med under tidigare sprintar. De flesta av de besökta lantbruken ligger inom nitratkänsligt område vilket innebär att lagstiftningen ställer högre krav på lagring och spridning av gödsel samt dokumentation av gödselhanteringen. På kontrollerna tog vi upp frågor om växtnäring, växtskydd, cisterner, avfallshantering och animaliska biprodukter. Av de 42 verksamheter som vi kontrollerade var 5 anmälningspliktiga verksamheter (C-verksamheter). Hos dem kontrollerade vi även deras egenkontroll. Övriga 37 var varken tillstånds- eller anmälningspliktiga (U-verksamheter).

Hos anmälningspliktiga verksamheter har vi under föregående år noterat att många saknar ett fullständigt egenkontrollprogram. För att se till att verksamheterna påbörjar arbetet delade vi ut Miljöhusens egenkontrollpaket och gick igenom mallens innehåll tillsammans med verksamhetsutövarna. Syftet var att få dem att påbörja dokumenteringen av egenkontrollen så att de uppfyller lagkraven till nästa tillsyn.

Under 2024 hade Jordbruksverket ett nationellt projekt om tillsyn av växtnäring inom Jordbruket. Syftet med projektet var att sprida kunskap om de regler som berör hantering och lagring av gödsel. I vårt projekt använde vi Jordbruksverkets checklistor från växtnäringsprojektet. Under tillsynen innebar det en mer noggrann granskning av verksamheternas behov av lagringsvolym och spridningsareal utifrån hur mycket gödsel de producerar. Vi diskuterade även egenkontroll och rutiner för att minska näringsläckage från lagringsutrymmen och gödselhantering.

Resultat

Vi genomförde 42 kontroller. Av dessa kunde vi konstatera avvikelser hos 18 verksamheter. De flesta bristerna var ringa avvikelser från lagstiftningen. På 12 verksamheter diskuterade vi avvikelser vi upptäckt och verksamhetsutövaren åtog sig att åtgärda dem tills nästa kontroll. Avvikelserna gällde då att beräkna och dokumentera behovet av lagringskapacitet eller att dokumentera vilken hänsyn som tagits till markens kvävelevererande förmåga i växtodlingsplanen. Andra typer av avvikelser handlade oftast om att dieselcisterner inte besiktigats inom kontrollintervallet. I dessa fall har verksamhetsutövarna skickat in bokningsbekräftelser för ny besiktning till oss efter kontrollen.

Av de 5 anmälningspliktiga verksamheter vi besökte saknade 1 verksamhet egenkontroll, och 2 behöver komplettera med uppgifter. Vi delade ut Miljöhusens egenkontrollpaket och diskuterade vad en egenkontroll innebär och varför anmälningspliktiga verksamheter är skyldiga att ha en sådan.

I 7 fall krävde avvikelserna mer direkta åtgärder. I dessa följer vi upp detta i uppföljande ärenden. Det gällde bland annat utredning om två miljö sanktionsavgifter för att verksamheter saknade godkännande för använd sprututrustning. En verksamhet behövde åtgärda läckage från sin gödselplatta och en verksamhet behövde upprätta en växtodlingsplan. Tre verksamheter hade inte redovisat de uppgifter som krävs för tillsynen trots påminnelser. Dessa ärenden kommer att resultera i förelägganden om att redovisa uppgifter till oss.

Vår uppföljning efter projektet

Verksamheterna med ringa avvikelser åtog sig att åtgärda bristerna. Vi kommer att följa upp dem vid nästa planerade kontroll. Skulle en sådan avvikelse återkomma kommer vi att förelägga verksamheten att åtgärda avvikelsen.

Även verksamheterna med avvikelser av normalgraden åtog sig att åtgärda bristerna, och vi följer upp dem inom överenskommet datum. De verksamheter som inte skickar in kompletterande uppgifter inom överenskommen tid kommer att få ett föreläggande om att skicka in en komplettering.

Vad blev nyttan med projektet?

Stora områden av Miljösamverkans medlemskommuner befinner sig inom nitratkänsligt område. Denna typ av områden är utpekad av Jordbruksverket som särskilt bidragande till näringsläckage från jordbruk i enlighet med överenskommelser i EU:s nitratdirektiv. Det finns också många sjöar och vattendrag inom medlemskommunerna som omfattas av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2021–2027. Vattenmyndigheterna fastställer miljökvalitetsnormer som bestämmer vilken kvalitet inom områdena ekologisk och kemisk status som vattendragen har och vilken status de ska uppnå innan slutet av förvaltningsperioden. I vattenmyndigheternas bedömning av vattendragens status har de i de flesta fall bedömt jordbruket som en betydande påverkan för vattnens näringsbelastning. Växtnärings tillsynen är därför mycket viktig i Miljösamverkans medlemskommuner eftersom området är hårt belastat av näringsämnen som bidrar till övergödning och försämrade ekologisk kvalitet i våra sjöar och vattendrag.

Svenskt lantbruk ger närproducerade livsmedel och är helt nödvändigt för att skapa det öppna, biologiskt rika landskap som kännetecknar svensk landsbygd. Trots det påverkar all växtodling och djurhållning miljön negativt i viss omfattning eftersom näringsämnen från växtodling och gödsel bidrar till övergödning i vattendrag, sjöar och hav. Med miljökvalitetsmål som Ingen övergödning, Grundvatten i bra kvalitet och En giftfri miljö i sikte fokuseras tillsynen på att minska läckage av näringsämnen och kemikalier från lantbruket. Genom löpande tillsyn kan vi säkerställa att miljölagstiftningen uppfylls och därmed att den negativa påverkan på miljön minskar.

Fakta om projektet

Namn:	Lantbruk 2024 Sprint 5 Skövde
Projektet pågick:	16 september till 13 december 2024
Detta granskade vi:	• Växtskydd • Växtnäring • Animaliska biprodukter • Avfallshantering • Egenkontroll
Antal anläggningar:	42
Antal anläggningar utan avvikelser:	24